

Partnership Recovery Operational Group

PRO EUROPE

Образованието по околна среда –
ПЪТ КЪМ УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Бернар Херодин
Президент на PRO EUROPE

Петер Зюлсдорф
Президент на PRO EUROPE

“Разбирането за сложността на въпросите на околната среда е път към устойчиво развитие.”

След световната среща на високо равнище в Йоханесбург през есента на 2002 г., Организацията на обединените нации определи периода от 2005 г. до 2014 г. за десетилетие на “Образованието за устойчиво развитие”. За да се постигне устойчиво развитие трябва да се променят екологичните, икономическите и социалните разбирания на хората. Ето защо предизвикателството, което стои пред страните от целия свят, е да внедрят понятието за устойчиво развитие в образователните си процеси.

Екологичното образование заема централно място в процеса на промяна към устойчиво развитие. Време е да разберем, че околната среда е не просто фактор в тази игра, но е сама по себе си игра – игра, в която всички ние сме участници, и от която зависи нашето бъдещо съществуване. Екологичните проблеми като промяната в климата излагат на опасност нашия просперитет и икономическо развитие. Всички ние допринасяме за проблемите на околната среда, поради което и единствено ние можем да ги разрешим чрез съвместни действия. Екологичното образование, както и образованието за устойчиво развитие, се основава на изграждането на съзнание за и отъждествяване с околната среда, в която всеки един живее. Поради това екологичното образование е не само предаване на знания, но и процес на запознаване с понятието за политическо действие.

Основавайки се на знанието за това, европейските системи “Зелена точка” успяха, през последните години, чрез изчерпателни и силно въздействащи програми за екологично образование и средства за комуникация, да повишат общественото съзнание за околната среда и да положат основата за ново съзнание за отговорности. Ежедневната задача за разделяне на отпадъците има както екологично, така и икономическо влияние върху опаковането и отношението на отделния човек към околната среда. Както устойчивото развитие е предизвикателство, което стои пред всеки един член на обществото, така организациите “Зелена точка” прилагат много от мерките на екологичното образование в рамките на обществени и частни съдружия заедно с общински власти, политически организации, образователни учреждения, бизнес общността, асоциации и институции.

PRO EUROPE ще остане посветена на целта да подsigури успеха на тези мерки на национално и международно ниво, и ще насърчава упражняването им в други сектори.

Бернар Херодин

Петер Зюлсдорф

Устойчивото развитие е процес на социална промяна, която трябва да се претърпи от всички членове на обществото.

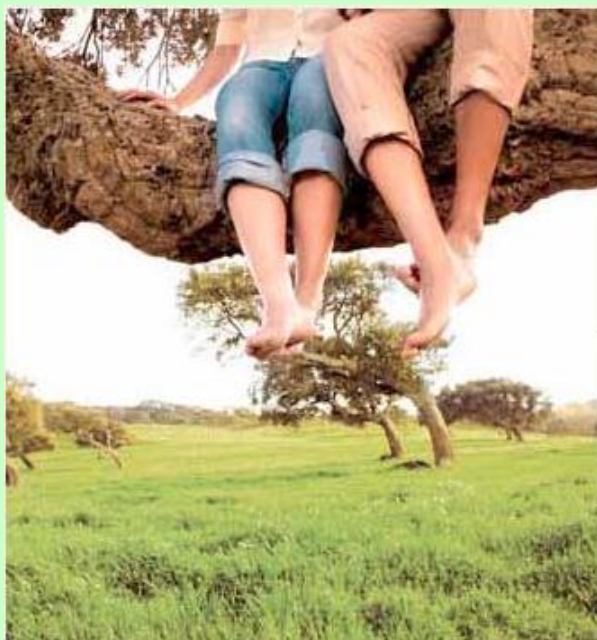
Развиване на чувство за отговорност чрез екологично образование

Организацията на обединените нации определи периода от 2005 г. до 2014 г. за десетилетие на “Образованието за устойчиво развитие”. Целта е понятието за устойчиво развитие да се внедри в образователните процеси по целия свят. Това налага изострянето на чувствителността и съпричастността на всички хора, отговарящи за политически и бизнес общности, граждани, учители, студенти и ученици. Организациите “Зелена точка” в 24 европейски страни и техните партньори в Обединеното кралство и Канада поемат отговорността, която носят за бъдещето, и през последните години значително са допринесли за придобиването на ясна представа от страна на хората за това колко е важно да пригодят държанието и начина си на живот към насърчаване на устойчивото развитие.

Устойчивостта като основно действие на ООН

По време на Конференцията на ООН за околната среда и развитието проведена през 1992 г. в Рио де Жанейро, вниманието на обществеността бе на първо място насочено към въпроса за устойчивото развитие. Следвайки доклада на комисията

Брундланд от 1987 г. до Световната комисия на ООН за околната среда и развитието, повече от 170 нации одобриха “Дневен ред 21” (Agenda 21) като платформа с важно значение за постигане на устойчиво развитие. “Устойчивостта е развитие, което задоволява потребностите на сегашното поколение без да излага на риск задоволяването на потребностите и избора на

Всички граждани играят решаваща роля в предотвратяването на замърсяването на околната среда.

нас през този век е да възприемем абстрактната идея за устойчиво развитие и да я превърнем в реалност навсякъде по света”, заяви Генералният секретар на ООН Кофи Анан. Целта е да предоставим възможности за образование на всякакви хора, които да им позволят да придобият знание и ценности, както и да възприемат държание и начин на живот, необходими за изграждане на бъдещето, в което си заслужава да се живее, и за извършване на положителна социална промяна.

Изграждане на обществено съзнание и съпричастност

Устойчивото развитие е понятие за живота и работата през 21 век. Ние, обаче, не можем да разчитаме единствено на подход ръководен “от горе”. Устойчивото развитие е процес на социална промяна, която трябва да бъде претърпяна от всички членове на обществото.

За да бъде осъществена тази промяна, обществото като цяло – политиците, промишлеността и потребителите – трябва да желаят както да приемат, така и да извършат политика на преход към практиките на устойчиво управление. Да се научиш да играеш активна роля в създаването на екологична съвместимост и свят с икономическа ефективност, в който социалното равенство доминира, не е автоматичен процес. Ето защо, образованието е жизненоважна предпоставка за поощряването на устойчивото развитие навсякъде по света.

Образованието за устойчиво развитие включва въпросите за опазване на околната среда, ефективното потребление на естествените ресурси, поддържането на екосистемата и отговорно отношение между членовете на обществото и бизнес общността. Поради това, екологичното образование е неделима страна на устойчивото развитие. То се занимава с

собствен начин на живот на бъдещите поколения.” Това е определението, което Световната комисия по околната среда и развитието, оглавявана от бившия министър-председател на Норвегия Гро Харлем Брундланд, предлага за понятието “устойчивост”. Принципът на устойчивостта се базира на три еднакво важни понятия: социално равенство, екологична съвместимост и икономическа ефективност (т. нар. “Триъгълник на устойчивостта”).

По време на срещата на върха през 2002 г. в Йоханесбург бе решено да бъдат разгледани нови форми на обучение и съдържание на образователни програми, за да се осигури предаването на понятието за устойчивост на по-младите поколения, тъй като те ще бъдат хората, които ще вземат решения в бъдеще. Освен това те са и по-възприемчиви, и могат да се заемат със задачата да предадат понятието за устойчивост на възрастните. „Най-голямото предизвикателство, което стои пред

Предмет на екологичното образование са проблемите на околната среда...

...защо се появяват и какви промени в поведението си трябва да направим.

екологичните проблеми, причините поради които те се появяват, както и по какъв начин трябва да променим държанието си, за да ги отстраним. “Да се учим как да живеем и действаме по-устойчиво подготвя всички нас – отделните хора, семействата, групите, фирмите и правителствата – да вземаме решения как да използваме ресурсите, които са ни на разположение. Ето защо, образованието за устойчиво развитие и изграждането на обществено съзнание сред обширен и разнообразен кръг от хора е важно, за да бъдем сигурни, че всички разбираме защо и как да предприемем действия, които биха били от най-голяма обща полза”, каза Чарлс Кларк, Държавен секретар по образованието на Великобритания.

Екологичното образование е нещо повече от просто изучаване на защитата на околната среда. Този факт се демонстрира впечатляващо от кампаниите против разпиляването на боклуци, които се провеждат често в по-малки и по-големи градове из цяла Европа: “Инициативи, при които граждани чистят малки и големи градове нямат ефект единствено върху чистотата. Те насърчават гражданите да постъпват отговорно и да оценяват вещите за обществено ползване”, каза Жак де Пасторс, генерален директор на “Вакансес Пропрес” във Франция.

Разпиляването на боклук е проблем, който засяга обществото като цяло. Хората, които разпиляват боклук показват липса на социална отговорност, малка загриженост за природата и за опазването на вещите за обществено ползване. Разпиляването на боклук се счита за неприятно от обществото, което в известен смисъл е важна предпоставка за решаване на проблема. За да бъде успешна стратегията за борбата с разпиляването на боклук, тя трябва да има много измерения:

- Има нужда от продължително обществено образование, което да повлияе на държанието. Образованието помага на хората да получат ясна представа за това, кои действия вредни за околната среда са забранени. Това се потвърждава от проучване направено от Института за проучване на общественото мнение “Аленсбах”, което беше възложено от Duales System Deutschland AG през 2002 г.¹
- Обществените места трябва да се поддържат чисти и трябва да бъдат поставени кофи за боклук на подходящи места.
- Трябва да се налагат съответните наказания за хората, които разпиляват боклук.

Поemanето на отговорност от всеки отделен човек играе централна роля за придобиването на екологично отговорно държание, а оттам и постигането на устойчиво развитие. Всички граждани играят важна роля за отделянето на парникови газове (чрез транспорта, който ползват, сградите, в които живеят), произвеждането на отпадъците и други видове замърсяване на околната среда.

Например, домакинствата в Германия отговарят за повече от 29% от енергията консумирана в Германия, което количество е по-високо от това

Източник:

[1] “Екологична наука и образование 2002” (Umweltwissen und Umwelt bildung 2002), проведено от Института за проучване на общественото мнение “Аленсбах” (Institut für Demoskopie Allensbach) и възложено от “Дуалес Систем Дойчланд” АГ (Duales System Deutschland AG), Архив “Аленсбах” IJD проучване 7033, октомври/ноември 2002 г.

Развитието и внедряването на природосъобразни технологии...

...трябва да се съпровожда от промяна в моделите на потребление.

употребявано от промишления сектор (25,3%)², и този процент продължава да се увеличава (Вж. също Фигура 1). Всичко това е една обща международна тенденция (Вж. Фигура 2)³.

Източници:

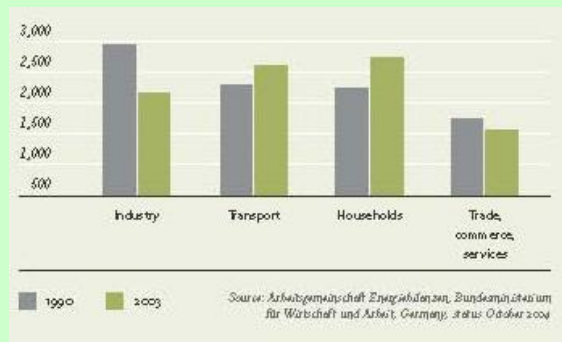
2] Федерална агенция по околната среда, "Umweltdaten Deutschland online" – www.envy-it.de

3] Европейска комисия, "Зелена книга – Европейска стратегия за сигурност на енергоснабдяването", 2000 г. (Green Paper – Towards a European Strategy for the Security of Energy Supply), <http://europa.eu.int>

4] Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Дирекция по околната среда, Международна енергийна агенция, "Международно сътрудничество на енергийната технология и смекчаване на промяната на климата – Изследване 3: Уред с енергийна ефективност", 2005 г. (International Energy Technology Collaboration and Climate Change Mitigation - Case Study 3: Appliance Energy Efficiency", 2005) – www.iea.org

5] ATLAS Проект на Европейската мрежа от енергийни агенции от името на Генерална дирекция XVII на Европейската комисия – http://europa.eu.int/comm/energy_transport/atlas/homeu.html

Фигура 1: Развитие на потреблението на енергия от крайни консуматори в Германия в петаджаули (1 PJ = 0.024 млн. т петролен еквивалент)

От 1973 г. насам основната нужда от енергия в жилищния сектор на страните от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) се е увеличила повече отколкото във всички други сектори с изключение на транспорта. Жилищните уреди и оборудване използват 30% от цялото електричество, произвеждано в страните от ОИСР, произвеждайки 12% от свързаните с енергийното производство емисии на CO₂. Те са вторият най-голям потребител на електричество и третият най-голям източник на изпускане на парникови газове.⁴ В Европа по-голямата част от жилищната енергия се употребява за затопляне на помещения, загряване на вода и за домашните уреди (Вж. Фигура 3).⁵

Държавните органи играят ключова роля при образоването на гражданите относно необходимостта от промяна на поведението, както и в създаването на подходяща структура и стимули.

Конкретен пример е проектът на Европейския съюз, целящ намаляването на потреблението на енергия и емисиите на CO₂ от 2006 г. нататък, чрез въвеждането на стандарти за енергийна ефективност на съществуващи и нови сгради. Изграждането на подходяща рамка предполага, от една страна, че промишлеността трябва да осигури необходимите технологии и обслужване, а от друга да отговори на потребителското търсене. Това, заедно със съответните промоционални програми, ще осигури необходимия стимул за извършване на инвестиции.

Обаче, само монтирането на природосъобразна отоплителна система няма да разреши екологичните проблеми. Ето защо, политиците и членовете на бизнес общността трябва да научат гражданите, че покупката на съвременна, енерго-спестяваща отоплителна система трябва да бъде придружена от

Поemanето на отговорност от всеки човек играе централна роля в постигането на екологично отговорно поведение и на нови технологии като слънчевата енергия.

Фигура 2: Потребление на енергия от крайни консуматори в ЕС
в млн. т петролен еквивалент

Фигура 3: Как домакинствата използват енергията?
Разбивка на потреблението на енергия от крайни консуматори в домакиния сектор в ЕС
в проценти

ЗЕЛЕНАТА ТОЧКА значително допринесе...

промяна на модела на потребление. Има малко ползи за околната среда от енергийно ефективна система, работеща при отворени прозорци.

Разделянето на отпадъците положи началото на учебен процес

Един ефикасен начин за изграждането на обществено съзнание за екологична отговорност е разделянето на отпадъците, понятие което в момента е широко разпространено из цяла Европа. Като действие, което се извършва всеки ден, то "отваря вратата" към установяването на постоянни модели на поведение. Разделянето на отпадъците изостря чувствителността на хората към проблемите на околната среда. То полага началото на учебен процес, който кара хората повече да пригаждат екологичното си поведение, и ги окуражава да предприемат допълнителни мерки за опазване на околната среда.

Фигура 4: Желание на френските граждани да се ангажират с околната среда

в проценти

■ Хора, които не разделят отпадъците си ■ Хора, които разделят отпадъците си

Източник: SOFRES, 2000 г.

...за промоцирането на по-силно чувство за отговорност по отношение на отпадъците.

Едно представително проучване, извършено от Френския институт за проучване на общественото мнение Sofres, потвърждава че разделянето на отпадъците изпълнява важна образователна функция. През 2000 г. Eco-Emballages, френската организация "Зелена точка", направи анкета сред 6000 граждани във Франция за отношението им към разделянето на отпадъците. (Вж. Фигура 4):

- 93% от хората вярват, че то допринася за подобряването на състоянието на околната среда и пространството, което обитават.
- 83% от хората, които разделят отпадъците си, казват че имат желание да събират разпиления боклук и да го изхвърлят в кофата. 74% от хората, които не разделят отпадъците си, казват че биха направили същото.
- 78% от анкетираните заявяват, че откакто са започнали да разделят отпадъците си се е повишило съзнанието им по въпросите на околната среда. В сравнение с другите хора, те имат по-голямо желание да използват колите си по-рядко и да пестят електричество и вода.⁶

Проучване на Ipsos от 2003 г. потвърждава тези данни. Според него 98% от французите са убедени, че разделянето на отпадъците е важно за околната среда.⁷ *Резултатите от проучването показват, че всекидневни действия като разделянето с отпадъците, които се учат и изпълняват с убеждения, са по-ефективни отколкото действия, които се извършват под заповеди, забрани или нормативни изисквания.* Образователните мерки, информирането и кампаниите убеждават гражданите, че има смисъл да се действа по определен начин, и след това те действат по същия начин и в други области от живота си. Дългосрочно, екологичното образование

Ако въпросите на околната среда играят важна роля в училищните уроци, това има положителен ефект върху интереса на децата към околната среда.

Интегрираният подход подобрява образователните програми

Политическите и структурни рамки трябва да благоприятстват засилването на колективното желание на членовете на обществото да действат по желания начин. Като допълнение към нужните инфраструктури са необходими стимулиращи системи като осигуряването на контейнери за разделянето на отпадъци, насърчителни схеми за енергийно ефективни сгради или използването на слънчева технология. Бизнес общността трябва да осигури наличието на технология за тези системи. Насърчаването на използване на природосъобразни технологии, продукти и услуги трябва да бъде подкрепяно от правителството и промишления сектор.

Интегрираният подход и действие трябва да бъдат насърчавани; необходимо е да се предлагат подходяща информация и образователни курсове в училищата, в учебните заведения за професионално обучение, както и във всекидневието, които засилват това желание и го поставят в един по-широк контекст. Ако въпросите на околната среда играят важна роля в учебните уроци, това има положителен ефект върху интереса от и знанието на децата за околната среда. Това се потвърждава от изследването на “Аленбах” “Екологично знание и образование 2002” в Германия⁸.

Под чадъра на PRO EUROPE, европейската система “Зелена точка” предлага редица средства и програми за обучение на

Източници:

6] “Французите, околната среда и ролята на кмета” (*Les Français, l'environnement et le rôle du maire*), проведено от “СОФРЕС” и възложено от Eco-Emballages C. A., 2000.
www.tns-sofres.com, www.ecoemballages.fr

7] “Разбирането на французите за разделното събиране на отпадъците” (*La perception par les Français du tri sélectif des emballages ménagers*), проведено от “ИПСОС”, Франция и възложено от Eco-Emballages C. A., 2003.
www.ipsos.fr, www.ecoemballages.fr

8] “Екологична наука и образование 2002”, проведено от Института за проучване на общественото мнение “Аленбах”, възложено от “Дуалес Систем Дойчланд” АГ, Архив “Аленбах” IfD проучване 7033, октомври/ноември 2002 г.
www.gruener-punkt.de, www.ifd-allenbach.de

потребителите на регионално, национално и международно ниво. Те включват образователен материал за учебни програми. Програмата “Зелена точка” има значителен принос към образованието по устойчиво развитие. Повече от 230 милиона потребители в 24 европейски страни разделят отпадъците си от опаковки за рециклиране и го правят с убеждение. “Зелената точка” има решаващ принос към изграждането на по-силно чувство за отговорност сред членовете на обществото относно отпадъците, които произвеждат, както и е повишила съзнанието им за собственото им екологично поведение.

Повечето от образователните дейности, разработени от организациите „Зелена точка“ са насочени към децата.

ЗЕЛЕНАТА ТОЧКА – насърчаване на екологично съзнание и мотивиране на хората

“Зелената точка” и партньорските ѝ организации допринесоха за създаването на рутинни отношения, ценности и дейности, и за установяването на Европейска платформа за екологично съзнание, чрез разнообразни местни, регионални и национални образователни програми, и дейности. Много от дейностите се осъществяват от партньорски програми с производствени предприятия и предприятия за продажба на дребно, власти и рециклиращи дружества.

Разнообразие

Избягването на отпадъци, опазването на ресурсите, енергийната ефективност и опазването на земята, водата, въздуха и биоразнообразието – екологичното образование и комуникация ще играят основна роля в оформянето на устойчиво общество през 21 век. „Глобално обхващане с мрежа означава, че много институции, особено училищата и медиите, ще разпространят посланието. Трябва да наблегнем повече на

важността на въпросите на околната среда в ежедневието ни и на поведението на всеки отделен гражданин, и да обсъждаме тези въпроси по-ефективно”, каза Президентът на ЮНЕСКО Койчиро Мацуура.

Членовете на PRO EUROPE поставиха началото на редица комуникационни средства и проекти в областта на екологичното образование, които допринасят за изостряне на чувствителността на бизнес общността и обществеността по въпроса за отпадъците.

Рециклирането и оползотворяването на опаковки...

...опазва природните ресурси и намалява емисиите на CO₂.

Въвеждането на разделяне на отпадъците от опаковки, силно въздействаща комуникация и образователни програми успешно създадоха рутинни отношения, ценности и действия. Понятието за разделянето и рециклирането на отпадъците бе успешно интегрирано в ежедневието. Активното противопоставяне на проблема с отпадъците насърчава разбиране по въпроси на околната среда. Разделянето на отпадъците е първа стъпка към подобряване на екологичното поведение, тъй като то е ежедневна задача, която всеки приема.

Опаковката е нещо необходимо – по здравословни, социални, икономически и екологични причини. Тя има важни функции, поради което е необходима за повишаване на качеството на продуктите – особено на хранителните продукти. Първо и най-съществено, опаковката предпазва продукта от замърсяване (бактерии, промяна в мириса и вкуса и др.), както и от увреждане по време на транспортиране, боравене и съхранение. Без опаковка, много продукти биха били неподходящо защитени, в резултат на което също биха се превърнали в отпадък, което би довело до по-тежки последствия за околната среда, отколкото самата опаковка и производството ѝ. „В развиващите се страни липсата на опаковка, както и неподходящата опаковка причиняват развалянето на между 30% и 50% от хранителните продукти, преди те дори да са достигнали до потребителите. В индустриалните страни загубата на продукти е само около два или три процента”, отбелязва професор Гюнтер Грундке от Германския институт по опаковките.

Функциите на опаковката се вземат за даденост от обществото и истинската им стойност не винаги се оценява. Единственото нещо, което хората съзнателно забелязват е празната опаковка,

тъй като те купуват продукта, а не опаковката. След консумацията на продукта само опаковката остава да бъде сортирана, което хората осъзнават на този етап. В този момент много потребители смятат, че е излишна. Това създава един парадокс на опаковането: опаковката ефективно предпазва продуктите, а след това се превръща в материал, който трябва да се рециклира или оползотвори.

За да се намалят ефектите на опаковката върху околната среда, европейските организации “Зелена точка” успяха да развият програми, с които да изострят чувствителността на производителите и потребители. Същевременно, хиляди дружества включиха екологичните понятия в ежедневието си бизнес. Те намаляват отделянето на CO₂, ограничават потреблението на природни ресурси и избягват отпадъците. Избягването и намаляването на екологични ефекти е неразделна част от развитието на продукта и опаковката. ***Повече от 230 милиона европейци сортират използваните от тях опаковки за оползотворяване.*** Все повече хора осъзнават нуждата от природосъобразно потребление. По-малко опаковки се изхвърлят на сметищата. Обемът на рециклираните и оползотворени опаковки се увеличи значително в

Опаковката е нужна за опазване на здравето, по социални и екологични причини, но след това се превръща в материал, който трябва да се рециклира или оползотвори.

С образователни програми децата и възрастните...

...научавата за необходимостта от сортиране, рециклиране и повторно използване на опаковките и отпадъците от опаковки.

периода между 1997 г. и 2001 г., делът на рециклираните и оползотворените опаковки нарасна от 31 милиона тона (53%) на 39 милиона тона (60%). Това опазва природните ресурси, намалява емисиите на CO₂ и редуцира изискуемия капацитет на сметищата.⁹

PRO EUROPE подкрепя активното гражданско общество за устойчиво развитие

Мерките и програмите за екологично образование са разработени за цялата образователна верига, от предучилищните заведения, през професионалното образование, до всеобхватните мерки за комуникация с потребителите.

Избягването на отпадъците, като неделима част от устойчивото развитие, зависи от активността на гражданското общество. Ето защо, много от образователните дейности, развити от организациите “Зелена точка”, са насочени към децата. Обещаващи примери за такава работа са приспособяването на училището, така че то да бъде благоприятно за околната среда, и извършването на дейности за подобряването на местната околна среда. Децата, които се запознават с проблема на отпадъците още като малки, развиват напълно различно чувство за отговорност към околната среда, а оттам и към общото благосъстояние. Те ще имат по-големи шансове в бъдеще да допринесат за решаването на екологични, икономически и социални проблеми, ако имат ясна представа за тяхната взаимовръзка.

Организациите “Зелена точка” и партньорите им също насърчават активното гражданското общество чрез тясно сътрудничество с националните и

местни институции за развиването на обединени подходи, много проекти се разработват и извършват заедно с местни власти, образователни институции и бизнес партньори.

Включване на екологичното образование в учебната програма

Организациите “Зелена точка” разработиха образователни програми и учебни материали за училищата. Те предават сложния предмет на устойчивото развитие по забавен и дидактичен начин, и спомагат за интегрирането му в учебната програма. Жерар Бонхор, Главен инспектор по френското национално образование: „Днешните учебни програми трябва да включват по-последователни и съгласувани елементи от екологичното образование”. “Зелената точка” допринася за запълването на тази празнина.

От 2000 г. Ecoembalajes в Испания си сътрудничи с “Ековидрио”, Министерството на околната среда, АНСКД (Асоциацията за насърчаване на социално-културни дейности) и Фондацията за биоразнообразие в разработването на материали за дедуктивно образование за учители и ученици между осем и дванайсет годишна възраст. Екологичните наръчници насочват вниманието върху сортирането, рециклирането и повторната употреба на опаковките и отпадъците от опаковки. В момента 1 600 училища и около 170 000 деца използват материалите.

Ecoembalajes също подкрепя училищната програма “Ценностите на детските селища SOS в Алдес”, която се управлява от фондацията със същото име.

*Латвийската “Zalais Punkts” поощрява ...и училището “Зелена точка”.
отговорното екологично поведение с
резултатни обществени дейности...*

Една учебна единица на тема разделяне и рециклиране на отпадъците бе разработена и разпространена в 3750 училища.

В края на 2004 г., общо 257 000 деца на възраст между шест и дванайсет години изучаваха този предмет в продължение на един месец. След това те изработиха собствен календар от екологични материали.¹⁰

Целта на френската програма “Ателиетата на Рултабул” (Les ateliers de Rouletaboule) е също да насърчи положително и отговорно екологично поведение сред децата. Eco-Emballages и сдружението “Екол е Натюр” вече повече от десет години успешно прилагат тази всеобхватна програма в общините. Повече от два милиона деца в над 1000 общини вече са взели участие. По време на различни семинари от 3- до 14-годишни деца учат за ефекта на опаковките върху околната среда и работят заедно за намиране на решения. Те също се учат да отстояват тезите си по време на демократични дебати. Целта на проекта е да определи отговорността, която всеки носи за неговите/нейните потребителски навици и отношение към отпадъците. Също така, Eco-Emballages си сътрудничи с образователното издателство “Натан” за разработване на уроци с практически упражнения на тема отпадъци, CO₂ и вода специално за началните учители.¹¹

Латвийските училища също отдават голямо значение на осигуряването на теоретично и практическо обучение за учителите, за да могат те да променят отношението към отпадъците и потребителските навици.

През септември 2001 г. латвийската “Залайс Пунктс” “Училище “Зелена точка”. Всяка учебна година броят на училищата, които се присъединяват към проекта, се увеличава с 15-20%. Сега 220 училища с 90 000 деца участват в проекта, което представлява 30% от всички екологични учебни заведения в Латвия. С помощта на учебника “По следата на зелената точка”, който е признат от Министерството на образованието, децата научават защо е важно да се съхраняват природните ресурси, да сортират използваните опаковки, както и как се рециклират опаковките.

*“Ателиетата на Рултабул”:
Френските деца научават за
ефектите на опаковките и за
тяхната собствена отговорност.*

Източници:

9] Брошурата на PRO EUROPE озаглавена “Ефективно опаковане – ефективно предпазване” (2004) предлага подробна информация за предпазването на околната среда от замърсяване и рециклирането на отпадъците от опаковки – www.pro-e.org.

10] Ecoembalajes España, S.A. – www.ecoembes.com

11] Eco-Emballages S.A. – www.ecoemballages.fr

Децата научават защо е важно да се грижим за природните ресурси и отпадъците: уроци в клас в Норвегия (снимката горе) и Белгия (снимката долу).

Чрез практически упражнения те се запознават с подходящия начин на разделяне на отпадъците. “Зелената точка” бесплатно е осигурила на училищата подходящите контейнери за отпадъци.¹²

ЌКО-Rannop осъществява подобни проекти в предучилищни, начални училища и гимназии в Унгария. Организацията е разработила “Програма за обучение по интегрирано управление на отпадъците”, която използва комплексен, методологичен образователен подход. Програмата показва целия жизнен цикъл на опаковката от производството, през продажбата, разделянето на отпадъците до рециклирането. За учителите са разработени работни листа, тетрадки за упражнения, книжки за оцветяване, разказвателни книжки, комикси, учебници, уроци в клас и други материали. Под мотото “Училище за учители”, се провеждат семинари на тема околна среда за учители и експерти по образованието, заедно с общинските власти и фирмите по отпадъците. Само за две години програмата е придобила национално значение и се подкрепя от Министерството на околната среда и Националния институт по обществено образование.

Различни дейности и състезания обучават хората на екологосъобразно поведение.

Британската инициатива “Използвай кошчето и ...и “Училище за учители” в Унгария. спечели”...

Въпреки, че само 15 училища в три града участваха през 2002/2003 г., то през 2004/2005 г. 300 училища в 17 града с 144 000 деца взеха участие.¹³

Екологично образование бе успешно основано и в белгийските начални училища, където всяка година е провеждат 2000 учебни упражнения по проблемите, свързани с отпадъците, с цел да се насърчи екологично съзнание. FOST plus, заедно с местните власти, предлага готов, балансиран образователен учебен план, който включва всички страни на управлението на отпадъците. Един от практическите учебни пособия е комплект за рециклиране, който показва различните стъпки от процеса на рециклирането.¹⁴

Родителите също са включени в различни учебни проекти. Например, Materialretur в Норвегия си сътрудничи с местните власти и фирмите по отпадъците в страната в разработването на учебен проект, включващ учебник за разделянето и рециклирането на отпадъците, Интернет страница “www.loop.no” и организирана обиколка из фирма, рециклираща отпадъци. Децата научават, защо е важно да се грижат за природните ресурси и отпадъците, как се събират и разделят отпадъците, и какво става с отпадъците, след като бъдат рециклирани. Родителите трябва да помагат на децата с упражненията и домашните.¹⁵

Горните примери са само малка част от разнообразието, което предлагат екологичните дейности, разработени за децата във всичките 26 страни.

Те ясно показват, че инициативите, които предоставят едновременно практични умения и теоретични знания, са най-ефективни за мотивиране на хората да бъдат загрижени за околната среда.

Всички проекти надхвърлят чистото придобиване на знания, за да предадат разбиране за устойчивото развитие. Те осигуряват на децата способността да действат и внушават необходимите ценности на сътрудничеството и отговорността, които са основни, за да се живее в едно общество. Това се показва от образователната програма на Valpak, британския партньор на PRO EUROPE.

Интернет страницата www.recycle-more.co.uk, съдържа изчерпателна информация за материалите, които са специално насочени към потребителите и училищата. Годишното състезание “Използвай кошчето и спечели” спомогна стотици деца на възраст до 11 години да поемат инициативата и разработят собствени проекти за справянето с екологичните проблеми в училищата им.

В едно начално училище с проблем с графитите учениците прекараха лятната си ваканция в преобоядисване на училището. За да се финансира

Източници:

12] Latvijas Zalais Punkts, NPO, Ltd. – www.zalais.lv

13] ŐKO-Pannon p.b.c. – www.okopannon.hu

14] FOST plus – www.fostplus.be

15] Materialretur AS – www.materialretur.no

Деца във Великобритания разработиха собствени проекти за справяне с екологичните проблеми в техните училища.

дейността училището основа “Комитет по преобладаването” и помоли всички ученици да донесат стара боя и материали за боядисване в определен ден. В друго начално училище учениците повдигнаха проблема с отпадъците на игрището си. Бе създаден Комитет по отпадъците и провеждаха срещи по време на “Клуб закуска” като убедиха училищните администратори да отворят столовата по време на сутришната почивка. Направиха го, тъй като по-голямата част от боклука се изхвърляше на училищното игрище по време на сутрешната почивка.¹⁶

Проучване на френския институт “Младежки град” (Junior City) през 2004 г. показва, че тези програми за екологично обучение са ефективни, тъй като 74 процента от 300 деца на възраст от девет до четиринайсет години, които са взели участие в проучването, вече не хвърлят хартия на земята. 69 процента разделят отпадъците си, а 74 процента знаят значението на думата “екология”; 30 процента се чувстват отговорни, макар че очакват отначало политическите институции и възрастните също да се включат.¹⁷

*“Опаковай бъдещето”:
немски проект за
професионално обучение в
десетилетието
“Образование за устойчиво
развитие”, разработен от
Duales System Deutschland
AG.*

Източници:

16] Повече информация на www.recycle-more.co.uk,
www.green-dot.org.uk

17] “Les jeunes et l’écocitoyenneté”, Junior City, 2004
– www.ecoemballages.fr

18] Повече информация на www.packthefuture.de,
www.gruener-punkt.de

19] Recopol Organizacja Odzysku S.A. –
www.recopol.pl

20] Repack Ltd – www.repack.ie

“Опаковай бъдещето” в професионалното обучение

В допълнение към образованието в училище, програмата на ООН “Дневен ред 21” също споменава професионалното обучение като една от най-важните предпоставки за развитието на човешките ресурси и опростяването на преминаването към един устойчив свят. За да насърчи високо съзнание сред професионално обучаващите се по въпросите на околната среда и развитието, и да осигури прилагането на принципите на устойчиво развитие в света на работещите, “Дуалес Систем Дойчланд”

“Да изчистим света”: една много ...кампания срещу разпиляването на отпадъци в Полша. успешна...

постави началото на състезанието “Опаковай бъдещето” заедно с Националния институт за професионално обучение и Германската асоциация за рециклиране на пластмаса през 2003 г.

Професионално обучаващите се в цяла Германия бяха помолени да проведат проучване в техните фирми за примери за опазване на околната среда и съхранение на ресурсите, да ги обяснят и покажат вътрешнофирмена оптимизация. Проучванията се съсредоточиха върху иновационни технологии, процеси и понятия за пестене на енергия, загуби, вода и суровини. Сега проектът “Опаковай бъдещето” се признава и одобрява от ООН за официален германски проект в десетилетието на “Образование за устойчиво развитие 2005-2014 г.”.¹⁸

Към съвременно обучаващо се общество

За целта на обучение, което продължава цял живот, дейностите на националните организации “Зелена точка” се простират далеч отвъд училищното образование. Те прилагат комуникационни програми с обширно въздействие и изпълняват различни дейности като по този начин допринасят за екологичното образование във всички сфери на живота и при всички възрастови групи. „Приканваме всички хора да играят активна роля и ги мотивираме да бъдат отдадени в техните области на действие на пестенето на природните ресурси, и да допринасят за чиста околна среда. Учим ги на природосъобразно поведение като по този начин спомагаме за създаване на активно гражданско общество и ги насърчаваме да мотивират и други хора”, каза Президентът на PRO EUROPE Бернар Херодин.

Най-добрият пример за това са многобройните кампании срещу разпиляването на отпадъци. Rekopol в Полша си сътрудничеа с местните власти, за да организират кампанията “Да изчистим света” през 2003 г.¹⁹ Rerak в Ирландия спонсорира националните състезания “Чист град” и кампанията “Национално богатство чиста пролет” от 2003 г насам. Rerak подsigурява чували в различни цветове за кампанията национална чиста пролет, за да може събраните пластмасови бутилки и консервени кутии да бъдат изпратени за рециклиране.²⁰

През 2003 г. FOST plus организира пилотни проекти в няколко малки и големи белгийски града с различни оперативни и комуникативни подходи за намаляване на разпиляването на отпадъци. В Алст ресурсите на отдела по почистване на градските квартали бяха оптимизирани и длъжностните лица бяха помолени да изпълнят ролята на пазители на улиците. Проектът бе подпомогнат от впечатляваща кампания с плакати с лозунга “Пазете Алст чист!”.

В една област в Гент, която е често посещавана от студенти, бе поставено началото на комуникационна кампания с лозунга “Студентите не го правят на улицата”. В кампанията бяха включени карикатури и поставяне на допълнителни

*“Пазете Алст чист!”
Кампания срещу
разпиляването на
отпадъци в Белгия.*

*Насърчаване на екологично съзнание
испанският “Влак на околната среда”...*

*...и немската кампания за чиста
природа.*

контейнери за боклук. Опитът придобит по време на тези пилотни проекти ще бъде полезен за проектите насочени срещу разпиляването на отпадъците в по-голям мащаб.²¹

Заедно с основните търговски марки френската организация “Зелена точка” изпълнява проекта “Правилна ваканция” (Vacances Propres) всяко лято. Проектът е свързан с широкомащабни комуникационни кампании във ваканционните региони, които насърчават хората да събират отпадъците и да сортират използваните опаковки с цел зачитане на околната среда.²²

През 1998 г. германската “Зелена точка” и много нейни партньори от бизнес общността поставиха началото на кампанията “Акция за по-чиста природа” (Aktion Saubere Landschaft). Оттогава са реализирани повече от 10 000 индивидуални проекта. Те включват събирането на отпадъци на обществени площади, различни дейности и състезания с многобройни партньори като министерства на околната среда, Германската спортна асоциация, Германската асоциация на общините (Städte- und Gemeindebund) и ЮНЕСКО.²³

Националните организации “Зелена точка” също осъществяват многобройни местни и национални дейности и кампании, за да събудят общественото съзнание относно разделянето и рециклирането на отпадъците. Всичко това ясно показва колко е важно да се пестят ресурсите, както и енергийната ефективност и намаляването на емисиите на CO₂. Например, Ecoembalajes пусна в движение “Влак на околната среда” с пътуваща изложба, който премина през 18 испански града през 2004 г. Изложбата, която беше посетена от повече от 113 000 човека, предостави информация относно ползите от устойчиво развитие – от използването на чиста енергия, през опазване на горите и океаните, до екологичния транспорт и разделянето на отпадъците. Испанския министър на околната среда кръсти влака и приветства идеята като “новаторска инициатива за насърчаване на екологично съзнание сред гражданите”. Турнето беше съгласувано с Министерството на околната среда и подкрепено от многобройни организации и предприятия.²⁴

Сътрудничеството с производствени предприятия и търговски вериги е крайъгълният камък на националните програми на организациите “Зелена точка” за информиране и образование на потребителите.

Във Франция, Eco-Emballages разработи промоции върху опаковките, главно за деца, в сътрудничество с търговските вериги и производителите на опаковани стоки. Опаковките на различни продукти, като бисквити, кисело мляко или зърнени храни например, бяха украсени с карикатури на екологични теми и потребителите имаха възможност да поръчат “Природна викторина” (Natur’Quiz). Викторината е нещо като “Обикновена надпревараTM” (Trivial PursuitTM) с въпроси по околна среда.

Във Франция бяха осъществени няколко кампании съвместно с общини, като “Правилна ваканция”, или заедно с търговски вериги, като “Метаморфози”.

“Правилна ваканция” във Франция насърчава хората във ваканционните райони да събират отпадъците и да уважават околната среда.

Образователните програми и дейностите по околна среда на организациите “Зелена точка” помогнаха разделянето на отпадъците и рециклирането на опаковките да се установят като успешни модели в Европа, като по този начин създадоха и рамката за управление на устойчивия затворен кръг на рециклирането. Същевременно, те затвърдиха необходимостта от поведение, което насърчава устойчивото развитие в колективното съзнание. Това се потвърждава от различни независими проучвания.

Гражданите по цяла Европа вярват, че рециклирането и оползотворяването са най-добрите концепции за елиминиране на отпадъците. В Германия девет от десет домакинства разделят отпадъците си²⁵, в Швеция 81 процента²⁶, а в Испания 73 процента²⁷. В Норвегия, проучвания на общественото мнение показват, че около 60 процента от гражданите вярват, че разделянето на отпадъците и рециклирането им са важни за околната среда.²⁸

Активното разделяне на отпадъците е метод на екологичното образование. Това доказва проучване на “Кофремка-Социовизьон” (Cofremca-Sociovision) във Франция, което бе възложено през 2000 г. от Eco-Emballages. Французите приемат факта, че чрез извършване на прости действия те могат да въздействат положително на околната среда. Според проучването, въвеждането на разделно събиране на отпадъците в една община бе оценено от кмета като конкретен проект с положително въздействие върху околната среда.²⁹ В Германия, 95 процента от гражданите вярват, че чрез разделяне и сортиране на отпадъците могат да допринесат положително за намаляването на замърсяването на околната среда.³⁰

Източници:

21] asbl FOST PLUS vzw – www.fostoplus.be

22] Eco-Emballages – www.ecoemballages.fr

23] За допълнителна информация на www.aktionsaubere Landschaft.de и www.gruener-punkt.de

24] Ecoembalajes España – www.ecoembes.com

25] Duales System Deutschland AG – www.gruener-punkt.de

26] REPA – Reparegistret AB – www.repa.se

27] Съгласно проучването “Навици и отношение на испанското население към отпадъците от опаковки и разделното събиране през 2003 година”, възложено от Ecoembalajes España S.A. и проведено от Omnibus – www.ecoembes.com

28] Materialretur AS – www.materialretur.no

29] Eco-Emballages публикува резюме на резултатите от проучването в брошура “Les Français aujourd’hui – Je trie, donc je suis” – www.ecoemballages.fr

30] Съгласно проучването “Екологична наука 2004” (Umweltwissen 2004), възложено от “Дуалес Систем Дойчланд” АГ и проведено от Института за проучване на общественото мнение “Аленсбах” – www.gruener-punkt.de

Първият Европейски Младежки Екопарламент предоставя на младите хора възможност да участват в процеса на вземане на решения.

Екологичното образование като средство за насърчаване на европейската интеграция

Никоя друга политическа цел не е по-зависима от успешното международно сътрудничество от устойчивостта. Ето защо, обединените в международна мрежа проекти от екологичната образователна програма на “Зелената точка” са насочени към европейската интеграция. Когато млади хора, от която и да е страна, са изправени пред въпросите по околна среда, те също така съвсем естествено отчитат културните и социални влияния, и по този начин се научават да си поделят отговорностите си, както и да прилагат средствата на демокрацията като изработват решения заедно като група.

Ефектите от увреждането на околната среда не засягат само пределите на една страна, поради това възможните ползи от обща политика относно опазването на околната среда са очевидни. „Екологичното образование се превърна във важен стълб на устойчивото развитие, стълб, който е поставен да увеличи значимостта си през следващите години”, каза Карл-Хайнц Флоренц, Председател на Комисията по околната среда на Европейския парламент.

Раздел 25 от “Дневен ред 21” насърчава активното участие на млади хора в процесите на вземане на решения за допринасяне за опазването на околната среда, както и за икономическото и социално развитие, защото това ще повлияе на живота на хората, и ще окаже влияние върху бъдещето им. Заедно с младите хора и техните организации, всяка страна трябва да инициира процес, който да насърчава диалога между младежта и правителството на всички нива.

На Втория международен конгрес на PRO EUROPE в Берлин младите парламентаристи...

...върчиха на Карл-Хайнц Флоренц своята Бяла книга.

Това ще даде възможност на младите хора да обединят мненията си и да ги превърнат в правителствени решения – включително изпълнението на “Дневен ред 21”. Образованието по темите на околната среда също трябва да бъде неделима част от този процес на окуражаване на младите ни хора да се превърнат в отговорни граждани на утрешния ден.

Първи Европейски Младежки Екопарламент

Ето защо PRO EUROPE, която е организация-шапка на всички 24 системи “Зелена точка” и партньорите ѝ, започна да приема това предизвикателство. През есента на 2003 г. тя обедини усилия с френската екологична образователна мрежа, “Екол е Натюр”, за да постави началото на Първия Европейски Младежки Екопарламент, и чрез това създаде младежка платформа, за участие на младежите както на национално, така и на европейско ниво.

Патроните бяха Лорънс де ла Ферие, първата жена прекосила сама Антарктика, и Рупърт Нойдек, основателят на организацията за подпомагане на бежанците “Кап Анамур” (Cap Anamur). “Причината, поради която избрах да подкрепя Европейския младежки екопарламент, е точно защото в него има дух на действие, участие и солидарност, който насърчава по-силно чувството за отговорност във всеки един, тъй като Земята е наша обща собственост, която всички ние трябва да опазваме”, каза Рупърт Нойдек относно проекта.

По време на работата по проекта в училищата им за период от пет месеца повече от 2700 ученика, на възраст между 14 и 16 години, от десет държави (Австрия, Белгия, Чехия, Франция, Германия, Великобритания, Унгария, Полша, Испания и

Турция) разработиха предложения за подобряване на опазването на околната среда в Европа, и го вписаха в “Бяла книга” насочена към европейските политически представители.

Съдържанието ѝ е оформено по Шестата програма за действие по околна среда “Околна среда 2010 – нашето бъдеще, нашият избор” и съдържа пет решения и 15 конкретни предложения на тема въздух, енергия, храна, вода и отпадъци. Работата се базираше на наблюдение на местните екологични проблеми и се осъществи с помощта на учители и възпитатели от всяка една от участващите организации по оползотворяване във всяка участваща страна-членка. Примери за предложенията за действие, направени от младите хора са:

- Насърчаване на рециклирането на хартия и закони срещу пилеенето на водата.
- Инициатива от страна на правителствените институции да се обособят зони за рециклиране в техните сгради.
- Включване в Европейската конституция на правото на балансирана и органична храна.

Първият Европейски младежки екопарламент се събра през месец септември 2004 г. по време на Втория международен конгрес на PRO EUROPE в Берлин, където 120 демократично избрани ученика бяха изпратени да представят работните им групи като пан-Европейска делегация. По време на парламентарно заседание младите парламентаристи приеха “Бяла книга” и я върчиха на Карл-Хайнц Флоренц по време на церемонията в края на заседанието.

Младите парламентаристи анализираха проблемите на околната среда в Европа...

“Впечатляващото отговорно поведение на децата извън класните стаи показва, че младите хора в Европа са обезпокоени за околната среда и търсят решения извън националните си граници. Приемаме това за нещо много сериозно и трябва усилено да се занимаваме с анализите и нуждите им”, обеща Флоренц.

Той изпълни обещанието си и покани делегация от млади посланици в Европейския парламент в Брюксел да представят проекта си на още по-високо европейско ниво. През месец май 2005 г. Президентът на Европейския парламент Жозеп Борел, Комисарят по околната среда Ставрос Димас и Карл-Хайнц Флоренц посрещнаха делегатите от Младежкия екопарламент на PRO EUROPE® от шест страни-делегати, на прием в сградата на Европейския парламент. Други гости на събитието, което се проведе под официалния патронаж на Президента Борел, бяха Негово величество Принцът на Белгия Лорен, в качеството му на Президент на Кралския институт за устойчиво управление на природните ресурси и насърчаване на чисти технологии, както и много членове на Европейския парламент, и Европейската комисия, заедно с международни членове на пресата и представители на националните организации по оползотворяване от PRO EUROPE.

На приема Президентът Борел, Комисарят Димас и членът на Европейския парламент Флоренц официално получиха “Бялата книга за околната среда”. В речите си Комисар Димас и Президент

...и представиха проекта си на европейско ниво.

Борел приветстваха инициативата и отдадеността на младите участници, и ги насърчиха да продължат ангажимента си към въпросите на околната среда. “Изключително окуражаващо е да видиш млади хора, които разбират и приемат предизвикателството да се борят за опазването на околната среда и устойчивото развитие. Това е още едно доказателство за Европейския парламент и Комисията по околната среда, че не трябва да прекратяваме действията си, и трябва да продължим да работим по този въпрос”, коментира г-н Борел.

Образование, демокрация и гражданско общество

За младите хора, които са се включили, участието в Младежкия екопарламент бе възможност да изпитат форма на демокрацията и да упражнят гражданското си право. Членовете на PRO EUROPE си сътрудничаха усилено с училищата в страните им, като указваха помощ на студентите, ръководства за учителите, както и посветиха на инициативата национални и международни Интернет страници (www.euyp.info). Програмите също осигуриха национална координация и ръководители, които да направят възможно за различните групи по проекта в училищата във всяка страна, да усетят че стават част от едно много по-обхватно европейско изживяване.

Работните методи възприети от учениците включваха: полева работа със заинтересовани групи, за да бъде сигурно, че са се сблъскали с истински проблеми и работещи решения; групова

Делегатите на ЕМЕП от шест страни се срещнаха в Брюксел...

...и представиха предложенията си на Европейския парламент и на Принцът на Белгия Лорен (последен ред, четвъртият отляво).

работа за изграждане на национална и международна солидарност; творческо мислене за намиране на нови начини за решаване на проблеми и за съвместна работа; интер-дисциплинарна работа за осигуряване на изчерпателен подход; и дебати, за да се подготвят за демокрацията в реалния живот.

“Откриване на темата и дефиниране на екологичен проект” беше първата фаза на проекта, по време на която учениците в клас или в работни групи избраха една от петте теми от Шестата програма за действие по околна среда. По време на тази фаза те анализираха и обменяха идеи, и събираха информация по избраната от тях тема.

“Управление на местен проект по околна среда” беше втората фаза. Тук учениците се опитаха да намерят решения на проблемите, които са наблюдавали. Изработиха собствени хипотези и провериха приложимостта им чрез научни измервания, детайлни наблюдения, технически посещения на място като пречиствателни станции за отпадни води, център за третиране на отпадъци, или чрез интервюта с политици и експерти по околна среда, както и проучвания проведени сред местните жители. Следващата фаза беше “Комуникация”. По време на нея от децата се изискваше да публикуват работите си, за да насърчат местното съзнание и създадат индивидуална и колективна отдаденост. Това им помогна да подобрят способността си да обединяват уменията си и да открият най-ефективните средства за комуникация за всяка отделна ситуация.

Последната фаза беше “Оценка и перспективи”. Това направи възможно учебните часове да се

базират на техния опит относно придобиването на знания и умения. Също така направи възможно да бъдат разработени бъдещи планове за дейностите, които ще бъдат извършени от младите хора, които ще участват в бъдещите проекти на Екопарламента.

Комуникационната платформа, която свързваше международно всички национални групи по проекта, беше Интернет. Интернет страницата www.euер.info даде възможност на студентите да проследят развитието на проектите, да представят идеите си по мрежата и заедно да напишат “Бялата книга”. Всъщност първият Младежки Екопарламент® (МЕП) беше толкова успешен и бе приет така добре както от националните така и от европейските институции, че съветът на PRO EUROPE реши да го превърне в редовно събитие. След последвалите молби от други национални организации по оползотворяване извън Европа, например от Канада, Европейският Младежки Еко-Парламент сега се преименова на Младежки Екопарламент® (МЕП).

*Поради големия му успех,
Младежкият
Екопарламент ще се
превърне в редовно
събитие.*

В рамките на Проекта Балтийско море ЮНЕСКО публикува поредицата “Наръчник на обучаващия се”...

...с примери от училищни проекти за най-добра практика по конкретни теми като рибовъдство, туризъм или горско стопанство.

Проектът Балтийско море

Друг пример за успешно европейско сътрудничество е Проектът Балтийско море. Стартиран е през 1989 г. от Финландия в седем страни от структурата на Мрежа на проекта за свързаните училища (МПСУ) на ЮНЕСКО, това беше първият регионален проект, обединяващ конкретни теми от екологичното образование и межкултурното обучение. “Проектът Балтийско море е утопичен от гледна точка на това, че изпревари с много години едно понятие, което оттогава бе подкрепено на най-високо политическо ниво”, каза Елизабет Кауайки, международен координатор, Мрежа на проекта за свързаните училища., ЮНЕСКО. Днес около 300 училища във всички девет балтийски страни са включени в този проект, а именно: Дания, Естония, Финландия, Германия, Латвия, Литва, Полща, Русия и Швеция. Целта на проекта е да повиши съзнанието относно

екологичните проблеми на региона и насърчи разбиране за научните, социалните и културните страни на взаимна зависимост между човечеството и природата. Проектът Балтийско море създава мрежи от училища и стимулира развитието на образователни методи на обучение по околна среда, и идеи за устойчивото развитие. Подпомага се от организациите “Зелена точка” в Естония, Германия, Латвия, Литва, Полша и Швеция. Проектите акцентират върху темите за устойчиво селско стопанство, енергия, образование, горско стопанство, рибовъдство, промишленост, туризъм и транспорт.

“Наръчник на обучаващия се” е поредица от публикации на ЮНЕСКО в рамките на Проекта Балтийско море. Представени са примери от училищни проекти за най-добри практики по конкретни теми и са предоставени образователни насоки за изпълнение на проекти. В момента “Зелената точка”, Германия, работи с партньорски организации в Полша, Естония, Латвия, Литва и Швеция, както и други партньори за създаване на “Наръчник на обучаващия се №7” по въпроса за рециклирането. Този “Наръчник на обучаващия се №7” ще обясни изпълнението на европейската политика по околна среда в областта на управлението на отпадъците и рециклирането. Той има за цел да представи и примери за най-добри практики в областта на рециклирането, и да насърчи пан-европейска отдаденост за чиста околна среда и по-добри условия на живот. Проектът върви от 2004 до 2006 г. и ще се осъществява от едно или двете училища във всяка от деветте Балтийски страни, група студенти от Университета Хамилтън в Нова Зеландия, експерт

Проектът “Наръчник на обучаващия се №7” на тема рециклиране беше награден като официален принос от Германия за 2005-2006 г.

Проектът Балтийско море се занимава с регионални проблеми на околната среда и насърчава разбиране на зависимостта между човечеството и природата.

по околната среда от Ню Делхи, Индия, представител на мрежата за екологично обучение “ГЛОУБ” в Алабама, САЩ, и едно училище в Зимбабве, Африка. Тяхната цел е да запознаят учениците и учителите по света с понятието за рециклиране, и да представят примери за мерки за включване на концепцията “Мисли глобално – действай локално” в учебната програма.

В резултат поредицата “Наръчник на обучаващия се”, Проектът Балтийско море, се превърна в глобално значим източник за проектите за екологично обучение. Например, десет студента от училище “Аугусте-Виктория” във Фленсбург, северна Германия, разработиха 24 показателя за устойчиво развитие по темата “Образование”. С резултатите, които постигаха, искаха да покажат на политици и на други хора, отговарящи за администрацията на града, сегашното развитие на Фленсбург към устойчивост.

Същевременно, те искаха да мотивират други училища да направят същото проучване в собствените им градове, за да получат данни за сравнение. Например, анализиранияте показатели включваха:

- Намаляване на отпадъците спрямо количеството на домакинските отпадъци (в килограми за човек на година) между 1996 и 2001 г.
- Намаляване на потреблението на електроенергия (в киловатчаса на човек) от 1990 до 1999 г.

Източници:

31] “Образование за устойчиво развитие: Балтийско море 21 – Дневен ред 21 за района на Балтийско море”, “Наръчник на обучаващия се №5”, 2003 г, Министерство на образованието на Дания в сътрудничество с ЮНЕСКО и Amtsgymnasiet I Sønderborg, ISBN 87-987489-2-0

Други показатели, които бяха анализирани, включваха третирането на невъзобновими ресурси, икономически баланси, културни възможности и справедливо разпределение на дохода. „При изучаване на показателите, студентите придобиха много добър опит както и цялостна представа за екологичната, социалната и икономическата ситуация на собствените им градове. Започнаха да се чувстват отговорни за градовете си и се запознаха по-добре с местния “Дневен ред 21” и глобалните му цели”, каза Франциска фон Гадоу, учителка по биология и химия, Европейски комисар и координатор на Европейския проект “Комениус”.³¹

Чрез международните програми за образование по околна среда, младите хора се научават да обменят възгледи и да поемат отговорност с предложения за действие.

Освен това, те поставиха надписи около училището, за да събудят съзнанието на хората за други екологични въпроси: “Остави ли лампите включени?” и “Потребявай рационално” са само два от примерите. Ето как инвестирането в природосъобразно управление на отпадъците и боклука бе комбинирано с обучение по устойчивост за учениците и възрастните, свързани с училищата.³²

Веднъж годишно представители на всичките 300 участващи училища се срещат, за да оценят проекта и планират бъдещи дейности. „Инициативите на Проекта Балтийско море през последните 14 години служат за пример за интегриране на местно, национално и регионално ниво, а и защото те вдъхновиха, и послужиха за подробен план за други МПСУ проекти като Проектът Карибско море или Проектът река Замбези, каза Елизабет Кауайки от Мрежа на проекта на свързаните училища.

Източници:

32] “Образование за устойчиво развитие: Балтийско море 21 – Дневен ред 21 за района на Балтийско море”, “Наръчник на обучаващия се №5”, 2003 г, Министерство на образованието на Дания в сътрудничество с ЮНЕСКО и Amtsgymnasiet I Sønderborg, ISBN 87-987489-2-0

Верни на мотото на “Дневен ред 21”, което гласи “От думи към действие”, учениците в най-големите училища в естонския град Тарту представиха разделянето на отпадъците. „Училището е най-удобното място за такова начало: екологичното съзнание на учениците ще повлияе на семейства, а рано или късно и на предприятия като например работните места на родителите”, обясни Урмас Токо, Учител по биология и химия в училището.

Заклучения

Първият Европейски Младежки Екопарламент и Проектът Балтийско море изпълниха една пилотна функция за устойчивото развитие и продължават да служат като източник на вдъхновение за останалите. Те впечатляващо показват как пан-европейките проекти могат да събудят съзнание за околната среда у децата и младите хора като същевременно им предлагат възможност да обмислят различни икономически, социални и културни аспекти в съседните страни. Най-малките се учат да обменят възгледи, да се разбират един друг, да поемат отговорност за местни и национални предложения за действие, и да работят заедно върху решения за общи цели.

За справяне с предизвикателствата на живота в 21 век...

...като изсичането и изгарянето на екваториалните гори са нужни добре образовани хора.

Устойчивостта се нуждае от единна мисъл и действие

Глобалните екологични въпроси, като парниковия ефект, рязкото намаляване на биоразнообразието и потреблението на ограничени ресурси, могат да бъдат разрешени единствено чрез по-засилено международно сътрудничество. За да се преодолеят тези предизвикателства са необходими хора, които разбират екологичните, икономическите и социалните взаимозависимости на глобално ниво. PRO EUROPE играе ролята на инициатор за постигането на тази цел.

PRO EUROPE има за цел да инициира международното взаимодействие по екологичните въпроси. Чрез насърчаване на такова взаимодействие между нейните членове, ръководителите в областите на политиката и бизнеса, заедно с неправителствените и потребителските организации, PRO EUROPE цели да допринесе за създаването на единно мислене на обществото като цяло. „Само ако всички страни на обществото работят заедно и се подкрепят би било единствено възможно да се продължи необходимия процес към утвърждаване на устойчивото поведение”, каза Бернар Херодин, Президент на PRO EUROPE. PRO EUROPE вече действа като европейска мрежа, която помага за обмяната на опит и умения между 25 европейски организации членки. Този процес включва процеса от установяването на двустранни контакти до организирането на редовни срещи между всички системи. Различни работни групи, които се занимават с най-разнообразни теми, като опаковането на отпадъците, екологично образование и потребителската осведоменост, са създадени с цел обмяна на опит и подпомагане на международното сътрудничество. Освен това преди около четири години

PRO EUROPE започна да работи със система за оползотворяване извън Европа: C.S.R. със седалище в Онтарио, Канада, която работи повече от десет години да насърчи и реализира честни и справедливи домакински програми в областта на оползотворяването и рециклирането на материалите. PRO EUROPE, както като организация, така и чрез индивидуалните действия на членовете си, също е изградила връзки с други световни организации по оползотворяване. В Далечния изток Японската асоциация за рециклиране на опаковки и контейнери (ЯАРОК), промишлени обединения като CEMPRE, Бразилия, и общинското правителство на Буенос Айрес, са изправени пред същите екологични предизвикателства като тези, които стоят пред Европа, поради което и те като нас си търсят партньори, които да им помогнат при намирането на подходящи решения и да споделят опита си. PRO EUROPE възнамерява да продължи да изследва, развива, публикува и насърчава най-добрите практики с цел поддържане на устойчивото развитие. Поради това, ние каним всеки да последва този път, за да можем заедно да отговорим на всички изисквания, необходими да направим бъдещото ни общество наистина достойно за живеене.